

Ministerské a krajské zakázky

Společnost zIndex zmapovala vlastníky firem, které získávaly od roku 2008 veřejné zakázky. HN přináší výběr těch, u nichž nelze oficiálně majitele dohledat vůbec nebo jen částečně.

Celkový přehled zakázek a firem

(prvních deset firem podle objemu získaných zakázek v poměru k neprůhlednosti vlastnické struktury)

Firma	Objem zakázek (v milionech)	Podíl dohledaných vlastníků (v %)	Akcie na majitele
1. AutoCont CZ, a. s.	632,5	0	-
2. VOKD, a. s.	330,5	12,9	ano
3. CENTROPOL ENERGY, a. s.	424,0	40,0	ano
4. Metrostav, a. s.	2324,1	92,5	-
5. TEMPO TRAINING & CONSULTING, a. s.	156,9	0	ano
6. HAGUESS, a. s.	117,8	0	ano
7. mc one, a. s.	107,4	0	ano
8. PURO-KLIMA, a. s.	101,7	0	-
9. VYDOS BUS, a. s.	166,8	40,4	ano
10. SYNER Morava, a. s.	195,3	50,5	-

1638

FIREM

zkoumali autoři projektu ze společnosti zIndex.

277

FIREM

nemělo dohledatelné vlastníky.

123

MILIARD

proteklo zakázkami ministerstev a krajů, které dostaly firmy s ne zcela dohledatelnými vlastníky.

Největší dodavatelé s nejasnou vlastnickou strukturou pro Prahu

Firma	Objem zakázek (v milionech)	Podíl dohledaných vlastníků (v %)	Akcie na majitele
1. HAGUESS, a. s.	117,8	0	ano
2. mc one, a. s.	107,4	0	ano
3. Pražské služby, a. s.	1287,7	92,8	-
4. KH servis, a. s.	86,0	0	ano
5. VLTAVÍN HOLDING, s. r. o.	56,7	0	-
6. NORSUNDE, a. s.	55,6	0	-
7. PRAGIS, a. s.	337,7	85,7	-
8. OTIDEA, a. s.	40,4	0	-
9. OKSystem, s. r. o.	40,1	0	-
10. ELTODO EG, a. s.	31,2	0	-

Jak projekt vznikl a jak ho čist

- Projekt se zabýval dohledáním konkrétních vlastníků firem, které od roku 2008 do roku 2012 získaly veřejné zakázky.
- Pořadí je stanoveno podle objemu zakázek v poměru k nedohledanému vlastnickému podílu.
- Neznámý majitel je ten člověk nebo firma, které nelze v otevřených zdrojích najít.
- Informace autoři čerpali z veřejných zdrojů: z Administrativního registru ekonomických subjektů (ARES) a obchodního rejstříku.
- Konkrétní údaje o vlastnické struktuře autoři dohledávali i z výročních zpráv, notářských zápisů nebo webových stránek firem.
- Údaje se mohly do dnešního dne změnit. Některé firmy už přeapsaly své anonyminí akcie na konkrétní jména. Přesto jsou do průzkumu zařazeny, protože v době, kdy dostávaly zakázky, vlastníci akcií nebyli známi.
- Data se týkají zakázek ministerstev a krajů. Nejsou do nich započítány zakázky organizačních složek (například Ředitelství silnic a dálnic, Lesy ČR), státních firem ani krajských firem (například tendry vypsané krajskými nemocnicemi, které jsou akciovými společnostmi).

Vlastnická struktura dodavatelů podle zemí

Vlastník	Podíl (v %)	Částka z veřejných zakázek (v milionech)
Nizozemsko	8,83	10 863,7
Francie	7,32	9003,9
Rakousko	7,14	8780,6
Německo	3,73	4592,5
Španělsko	3,27	4018,6
Kypr	2,78	3422,4
Slovensko	2,49	3060,6
Fyzická osoba*	40,69	50 065,4
Neznámý	9,77	12 018,3
Sdružení	1,91	2348,4
Státní podnik	1,34	1647,1
Obec	1,19	1467,2

* Konkrétní lidé, u nichž už zIndex nezjišťoval, ze které jsou země.

I navenek průhledné firmy umějí majitele dobře skrýt

Jiří Skuhrovec, zindex

Neznámý vlastník je vzdychky rizikový

★ Rozhovor

Vojtěch Blažek

vojtech.blazek@economia.cz

Jiří Skuhrovec ze společnosti zindex, která se zabývá zadáváním veřejných zakázek, prošel se svým týmem 1638 firem, jež za poslední čtyři roky získávaly zakázky od krajů a ministerstev. Výsledkem u dodavatelů za víc než 123 miliard nelze dohledat, kdo přesně na zakázce vydělá.

HN: Co hlavního jsme se z vašeho výzkumu dozvěděli?

Každý se může přesvědčit – navíc v kontextu právě přijatého zákona o zrušení anonymních akcií –, jak je to s rozkrýváním vlastníků. Dokázali jsme, že se dá většina dodavatelů zakázek bez problémů najít. U těch dalších jsme ukázali, na problematická místa: nevíme, kdo je konkrétně vlastní, protože porušují zákon a nehlásí majetkovou strukturu do obchodního rejstříku. Firmy třeba napíší, že se majetková struktura od loňsku nezměnila – a to je celé. Poukazuje na to, že když nějaká firma končí na Kypru, znamená, že jí vlastní vlastník fyzické osoby. Může pak dále jít do Hongkongu nebo na Panenské ostrovy.

HN: Znamená to rovnou, že chtějí utajit skutečné majitele?

Důvodů je několik: zakrývání majetkové struktury je jen jedním z nich. Druhý je, že mají zkrátka ze zakázek velké zisky, které nechtějí danit v Česku. Zajímavé je, že by

ním rejstříku,“ řekl obchodní ředitel společnosti Centropol Energy Lukáš Prokupa. Firma je v absolutním přehledu na třetím místě. Je dodavatelem energií, vítězí na ministerstvu vnitra. Každý rok získá zakázky za desítky milionů.

Holandská kasa

Další důležitou věcí, která z přehledu zindex vyplývá, je seznam zemí, kam odtékají veřejné peníze. „Dá se říci, že firmy dodávající veřejné zakázky jsou statisticky víc nachýlené do daňových rájů než průměrná česká společnost,“ říká Jiří Skuhrovec.

Přehled vede Nizozemsko, kam putovalo v letech 2008 až 2011 téměř 11 miliard, na Kypr téměř tři a půl miliardy. Největším příspěvatelem na Kypr byla firma Prazské služby, poslala tam téměř 1,3 miliardy. V akciové společnosti větší nově vlastníci hlavním městem Sotranus Limited. Nové podíl koupila firma Northward Holdings Limited z Nového Zélandu, i když o něj usilovalo i město Praha.

Někdy dokonce ani sama firma nevědí, kdo jí přesně vlastní. A částečně jsou za tím historické okolnosti. Například Tiskárny Havlíčkův Brod, které mají akcie na majitele a dodávaly Kraji Vysočina propagační materiály, prošla privatizací, část jejich akcií koupily v 90. letech kromě lidí i privatizační fondy. „Neznáme strukturu akcionářů,“ přiznává ředitelka tiskárny Ludmila Dočkalová.

Vzhledem k obecným zvyklostem v této oblasti nikdo z akcionářů netouží po zveřejnění svého jména.

Barbora Černá

mluvčí Autocont Holding

nastudujete), a která nikdy své akcionáře neskrývala,“ napsal v e-mailu předseda představenstva Peter Baranec. Má pravdu – v první výšce jsou vlastníci jasní. Jedním z nich je ale firma THT Ostrava, kterou ovládá společnost Proxy Finance. A ta už má majitele skryté.

Dobrou zprávou je, že některé firmy se rozhodly svou vlastníckou strukturu zveřejnit. „Naše společnost patří do holdingové struktury, kde je vlastníkem společnost Centropol Holding. Jeho předsedou představenstva a současně jediným akcionářem je Aleš Graf. Chceme to zveřejnit i v obchod-

držících více než dvacet procent akcií, přestože jim to zákon nánízuje. „Chceme, aby se každý mohl přesvědčit, navíc v kontextu právě přijatého zákona o zrušení anonymních akcií, jak je to s rozkrýváním vlastníků,“ říká Jiří Skuhrovec, jeden z autorů projektu.

Důležitým zjištěním je, že snaha vlády o zrušení anonymních akcií ještě nemusí znamenat konec neprůhledných firem. Ty umějí své majitele dobře skrýt, i když se tváří transparentně.

Žebříček společnosti se zakázkami od ministerstev a krajů vede IT firma Autocont. Od roku 2008 dostala z veřejných peněz 632,5 milionu korun. Stoprocentně patří Autocontu Holding. Kdo konkrétně jsou jeho vlastníci, ale není možné z veřejných zdrojů zjistit – byt má firma akcie vystavené na jméno.

Trik je jednoznačné. Podle mluvčí Barbory Černé akcie drží „české fyzické osoby“, které v holdingu pracují nebo pracovaly. Protože však žádný ze spoluvlastníků nemá větší podíl než 20 procent, podle zákona jejich jména firma nemusí v rejstříku zveřejňovat. „Vzhledem k obecným zvyklostem v této oblasti po zveřejnění nikdo z akcionářů netouží,“ vysvětlila Černá.

A druhý příběh: Firma HTTP Ostrava CZ šlohi pro ministerstvo obrany piloty vrtulníků – v posledních letech za to dostala 53,6 milionu. „Společnost HTTP Ostrava CZ je akciovou společností, která emitovala akcie na jméno, nikoliv akcie na majitele (rozdíl si prosím

★ Fokus

Petr Weikert, Vojtěch Blažek
autor@economia.cz

Společnost Tempo Training & Consulting je typickým příkladem toho, jak stát nemá zadávat zakázky. U ministerstva pro místní rozvoj vyhrála v roce 2011 soutěž na školení úředníků za 154 milionů korun. Na první pohled je vše v pořádku. Tempo má akcie na jméno, které patří firmě Zenida, a. s. Při podrobnějším pátrání však nelze z otevřených zdrojů najít, komu Zenida patří a kam státní peníze ve skutečnosti tekl. Stopy jediného akcionáře Zenidy končí na Kypru a zmínky o něm jsou v obchodním rejstříku na internetu zamalovány černou fixou.

Jak ukrýt firmu

HN přináší unikátní žebříček, který zpracovala společnost zindex, která se věnuje veřejným zakázkám. Zmapovala tok peněz z krajů a ministerstev firmám s nejasnou majetkovou strukturou. Porovnává míru neprůhlednosti firem až ke konečnému vlastníkovi ve vztahu k objemu zakázek, které od státu získala.

Lidé ze zindexu sbírali data půl roku. Divali se i do účetních závěrek a výročních zpráv dostupných na internetu. Pokud se z otevřených zdrojů nedopátrali konečného vlastníka, uvedli ho jako neznámého. Často k tomu vedla neochota zveřejnit přehled akcionářů

FOTO: ČTK

98 procent dodavatelů veřejných zakázek jsou české subjekty, ve skutečnosti to tak vůbec není. Jejich vlastnická struktura sahá do zahraničí – a ne na Slovensko nebo do Německa, které jsou pro nás přirození obchodní partneři. Dokonce se dá říci, že firmy dostávají veřejné zakázky jsou statisticky víc nachýlené do daňových rájů.

HN: Kdybych to měl zpochybnit: proč vlastně pátrat po koncových vlastnících firem, které dostávají veřejné zakázky?

Kvůli prevenci střetu zájmů. Když znáte koncové vlastníky, je menší pravděpodobnost, že si starosta dáva zakázky sám sobě. A otázku je, jestli má stát obchodovat s firmami, kde existuje riziko střetu zájmů. Samozřejmě že může být většina obchodů úplně čistá. Na druhou stranu by ale firmy měly mít samy zájem vlastníky uvádět, když obchodují se státem.